

בזכרה סי' קעג ס"ו.

הטעמים: אמנם האשכנזים חוששים ואוסרים לבשל ולאכול יחד דג עם בשר, אבל לאוכלם בזה אחר זה אינם חוששים עד כדי כך שיצריכו נטילת ידיים והדחת הפה (המ"א ס' טעמם שסומכים על הרמב"ם שלא הביא איסור זה של בשר בדגים היינו שסבר שנשתנו הטבעיים בעניין זה מזמן הגמרא ואע"פ שאין סומכים על זה לעשות מעשה ולאכול דגים עם בשר, מ"מ מקילים בהרחקות שביניהם (פתמי תשובה יו"ד סי' קטז ס"ק ג).

ו. האוכל דגים ע"י מזלג וידיו נקיות ורוצה לאכול אח"כ בשר, יש אומרים שאינו צריך נטילת ידיים, מאחר שלא נגע בידיו בדגים ויש חולקים, ולדינא אפשר להקל בזה.
אך אם אוכל דג שיש בו עצמות וממילא נוגע דג גם בידיו, צריך ליטול [לרחוץ] את ידיו (ולקו"י ח"ג סי' קעג ס"ג, שאלות יוסף ח"ג סי' קעג ס"א, עיין פסקי תשובות לגר"מ רבינוביץ סי' קעג ס"ב).
כמובן צריך קינוח והדחת הפה כרגיל (ס').

דג בחלב

ז. האוכל דג ואח"כ רוצה לאכול מאכל חלבי או ההיפך:
לספרדים: שאינם אוכלים חלב [או גבינה ושאר מאכלי חלב] ודגים יחד משום חשש סכנה, אלא אוכלים בזה אחר זה נכון להחמיר שייטלו [שירחצו] ידיהם בין אכילת גבינה לאכילת דגים כשנגעו בידיהם בגבינה וכי"ב, ונכון גם שיקנחו הפה באיזה מאכל וידיהו [ישטפו] הפה באיזה משקה (הלכה בזכרה לגר"מ יוסף סי' קעג ס"ג, כה"ח סי' קעג ס"ק ג-ד, עיין בהליכות עולם לגר"ל עובדיה יוסף ח"ז עמ' כז-כג).

כאן המקום לעורר את אחינו הספרדים, שאנו הספרדים נמנעים מאכילת דג עם גבינה ו חלב בין בצלחת בין בבישול או אפיה, מפני שלדעת "שולחן ערוך", רבי יוסף קארו זיע"א יש בזה משום סכנה ואין לנו ללמוד מהאשכנזים שמתירים בזה ע"פ פסקי רבותיהם (נ"י יו"ד סי' פז, ב"ח ש"צ פ"י בהעלותך ס"טו, כה"ח ס' טו, קעג ס"ג, כה"ח סי' קעג ס"ק ג-ד, עיין בהליכות עולם לגר"ל עובדיה יוסף ח"ז עמ' כז-כג, ההלכה בזכרה סי' קעג ס"ב, ועוד רבים).

לאשכנזים: שמתירים לאכול דג עם מוצרי חלב יחד (יו"ד סי' פז ס' בהמ"א בדרכי משה ס"ק ד, מ"א אור"ח סי' קעג ב"ש הסימן), אינם צריכים ליטול ידיים ולא לקנח ולהדיח הפה (הלכה בזכרה ס"ב-יג).

ח. במקום צורך אפשר להקל שלא ליטול ידיים כשאוכל ע"י כף או מזלג ולא נוגע בידיו בדג או בגבינה (עיין הלכה בזכרה סי' קעג ס"ה, שאלות יוסף ח"ג סי' קעג ס"א, פסקי תשובות ס').

כללי

ט. בכל המקומות שהבאנו שצריך קינוח [לעיסה] בפת או בפרי והדחה [שטיפה] הפה רשאים להקדים הדחת הפה לקינוח הפה, מכל מקום נכון יותר שיקדים קינוח הפה להדחת הפה כפי שהבאנו (הלכה בזכרה סי' קעג ס"ו).

י. מים אמצעים [בין חלב לבשר, דג לבשר, דג לחלב] לא חייב ליטול בכלי ולא "כח גברא" [=היינו שפיכה ע"י אדם], אלא אפשר לרחוץ ידיו תחת ברז מים (ועיין שו"ע יו"ד סי' פט ס"ב, ולקו"י אור"ח ח"ג סי' פט ס"ג), הלכה בזכרה סי' קעג ס"ט-טז) והשטיפה תהיה ע"י מים דווקא (המ"א אור"ח סי' קעג ס"ג ושכן מוכח בב"י סי' קעג שכן דעת בית יוסף הוא בשאלת עמוד) ובשעת הדחק כשאין לו מים ליטול יטול בשאר משקים (כה"ח סי' קעג ס"ק ב, ולקו"י אור"ח ח"ג סי' פט ס"ג, הלכה בזכרה ס"טז). ומספיק ליטול פעם אחת (ס').

אין מועיל שפשוף ידיו בכותל (ולקו"י אור"ח ח"ג סי' פט ס"ג) או בבגדיו במקום שטיפה בנוזלים (הלכה בזכרה סי' קעג ס"טז).

יא. אפשר ליטול במים חמים אבל שאין היד סולדת בהם [ז"א שהם פושרים וכדו'] (ולקו"י ס' ט"ז, הלכה בזכרה ס"טז).

יב. נטילת מים אמצעיים היא ללא ברכה (בית יוסף סי' קעג ס"ג, כה"ח סי' קעג ס"ק יט, הלכה בזכרה ס' ס"ד).

יג. מים אמצעיים [בין חלב לבשר, דגים לבשר, דגים לחלב] מספיק שייטול ידיו עד פרק שני של האצבעות (משנ"ב סי' קעג ס"ק ו, כה"ח ס"ק יג, הלכה בזכרה סי' קעג ס"ה, ולקו"י אור"ח ח"ג סי' פט ס"ה) ואחרי הנטילה ינגב ידיו (שו"ע סי' קעג ס"א) משום מיאוס (משנ"ב ס"ק ח) כמו במים ראשונים [כדיני ניגוב בנטילת ידיים לפת] (שו"ע ס').

והרוחץ ידיו במים אמצעיים צריך להזהר שלא ירוחץ ידיו ע"ג הקרקע במקום שאנשים עוברים בגלל רוח רעה שבהם (הלכה בזכרה סי' קעג ס"ו).

לעלון האיחוד דרוש מפיץ בהתנדבות לחלק לבתי הכנסת באזור ה' אשדוד טל: 08-8644452

ניתן להשיג באיחוד את לוח הברכות הצבעוני, לוח בדיקת דגים מתולעים הצבעוני
ואת ספר נתיבות החינוך בהוצאת העלון לפנות לטל: 08-8644452

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 *לא לעיין בתפילה* דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

יא' סיון תשע"ט 1277 (שנה כד')

נושא השבוע: נטילת ידיים (יב)

ההפטר: "רוני ושמחי" (זכריה ב')

פרישת בהעלותך

"ויעל כן אהרן אל מול פני המזבח העלה זריתו כאשר צוה ה' את משה" (ו, 3).

להגיד שבחו של אהרן שלא שינה (רש"י).

נשאלת השאלה: מה ראה הכתוב לשבחיו שלא שינה וכי יעלה על הדעת שצדיק יסוד עולם כאהרן הכהן ישנה חלילה פרט כלשהו מציווי ה'?

מסביר ה"שפת אמת": דרך העולם שבפעם הראשונה האדם מתלהב בכל ישותו לדבר מצוה אך ככל שהוא חוזר עליה פגה ההתלהבות הפנימית. מצוין כאן הכתוב את שבחו של אהרן שבכל 39 השנים שהדליק את המזבח מדי ערב לא שינה דבר מאופן קיום המצווה וקיימה באותה התלהבות פנימית וברטט של קדושה כאילו הוא מקיימה בפעם הראשונה.

"והמן כורע לו הוא ועליו כעין הברזל שטו העם ולקטו..." (יא, 1-2)

מובא "בוורה הקדוש": "שטו" בחילוף אותיות ושט וגם לשון שטות. בגרון יש קנה לדיבור וגם ושט לאכילה. בעניין הושט האדם והבהמה שוים כי שניהם אוכלים מזונם, אך התייחד האדם מן הבהמה בדיבור ולכן ינצלו לתפילה והודאה לבורא וללימוד תורה. המן שהיה מזון רוחני עזר בלימוד התורה ובהשגות רוחניות ואילו הערב רב בחרו בגיוון המאכל שעובר בושט ובכך גילו שטותם שכבהמות נדמו, שכל מעינם באבוסם! והחכם עיניו בראשו יכוון שהמאכל שממילא חייב לאכול יתן לו כח לקיים את התורה והמצוות. (מעין השבוע)

מעשה שהיה

המנוע בוער בשחקים

ר' שמריה גלומבוויץ אחז במזוודתו ובתיק צד ונע לעבר המסוף שיובילו לטיסת אל על לכיוון עיירה אמריקנית דרומית סמוכה למקסיקו. ר' שמריה הוא יהודי מיוחד במינו שעבר מס' מחלות קשות ושיקים עצמו בכוחות נפש עילאיים כנגד כל הסיכויים והפך ליהודי מצליח, בסיעתא דשמיא ובכוח האמונה התמימה שפיעמה בו. וכך הפך לכותל דמעות ולאוזן קשבת ליהודים רבים שזוכים ממנו לעצה ולתושייה, כשנסיסיונות מטלטלים נוחתים לפתחם. ר' שמריה טס לחתונה ומיהו החתן? בחור יהודי אמריקני שחלה ור' שמריה הטעינו באמונה אדירה ובשמחת חיים מקפיצה והוא הפך לנס רפואי וכעת עומד הוא להקים את ביתו.

מטוס הבואינג סגר את דלתותיו כשהוא מכיל בקרבו 300 נוסעים ישראלים.

הטיסה התנהלה כשורה, 20 שעות הם כבר באוויר, ובעוד שעה בחסדי שמיים הנחיתה כשהדיילת מכריזה: "נוסעים יקרים, היכנו לנחיתה בעוד שעה..."

לפתע הבחין הטייס בשעון המהבהב "מה קרה למנוע הימני?" הוא הביט ימינה לא מאמין למראה עיניו, המנוע מעלה עשן... ריבונו של עולם, מאיפה זה בא? הדיילת שהוזעקה לתא הטייס יצאה ממנו לאחר חצי דקה כשהיא רועדת וחיוורת כסיד. הטייס קרב את המיקרופון לפיו

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב *שעון קיץ* סוף זמן ק"ש לשבוע הבעלי"ט 8:23-8:24

יציאת ש"ר"ת: 9:16

יציאת שבת: 8:20

כניסת שבת: 7:29

וניסה לשוות לקולו הרועד מעטה של רוגע ובטחון "נוסעים יקרים, כפי שהבחנתם המנוע הימני מעלה עשן... המטוס מאבד גובה... עדכנתי את רשויות התעופה בארצות הברית כדי שנוכל לנחות בהקדם, אני מבקש שכולם יצייתו להוראות הבטיחות....".

הנוסעים המבוהלים נשכבו על רצפת המטוס כפי שנתבקשו כשהם בוכים, צורחים....

ר' שמריה החליט לעשות מעשה... הוא התרומם מעל רצפת המטוס לכיוון כסאה של הדיילת הבוכייה, "גבירתי, אנא פני לי את כיסאך, אני מבקש להרגיע את ציבור הנוסעים ולהכינו לקראת הנחיתה..." הוא שאף אוויר לריאותיו ומלמל תפילה שקטה ואמר: "אחי ואחיותי, אנחנו יהודים וכרגע אנו בסכנת חיים, זה הרגע לקבל עול מלכות שמים", קולו השלו הקרין בטחון עצמי ותקווה רבה אמנם? "אחי ואחיותי אנא חזרו אחרי: "שמע ישראל, השם אלוהינו השם אחד", תקרת המטוס כמעט חישבה להישבר מהשאגות האדירות. "אחי ורעי, יש מצבים, ויש רגעים שבהם יהודי חייב להשיל מעליו את מעטה הציניות, את הליצניות והבדחנות שמרחיקים ממנו את האמונה בבורא כל העולמים, עכשיו ברגעים מפחידים אלה, בין שמים לארץ, לא נותר לנו אלא לשים מבטחנו בהקב"ה, שברא את העולם כולו ומבקש מאיתנו בקשה קטנה: "בני, בני ישראל, תאמינו בי, תאמינו שאני הבורא כל יכול, דברו איתי, בקשו ממני ואתן לכם, אני אב רחום וחנון, ואתם העם הנבחר, הכתר שלראשי", הקב"ה לוחש לנו זאת בלי הרף אבל אנחנו עסוקים ברדיפה אחר הפרנסה, התאוה והכבוד ופשוט לא שומעים אותו, לא חבל? לא היה יותר נחמד להאמין בו, לאהוב אותו ולעשות רצונו מבלי להיקלע לסכנת מוות בשחקים שתוביל אותנו להכרה בוז ודאי שכן, אבל עכשיו ננסה לקבל עול מלכות שמים פעם נוספת, חזרו בבקשה אחרי: "השם מלך, השם מלך, השם ימלוך לעולם ועד".

הטייס כיבה את המנוע הימני וניסה איכשהו לשמור על יציבות המטוס "רק נס יציל אותנו מהתרסקות" מלמל כשהטיס השני צועק: "השם מלך, השם מלך, השם ימלוך....".

שפתיה היבשות של הגברת א. סרבו לנוע, כולם צועקים "השם מלך..." והיא שותקת ורועדת, מצד אחד המשפטים הללו נסכו בה כעס עצור ומאידך רוגע, שלוה ותעצומות נפש שלא הכירה. גברת א. שהייתה מהמייסדים של התנועה אנטי- חרדית "הקץ לכפיה", וכעת כשהמוות כה מוחשי היא הצטנפה במושבה רועדת כולה, עוצמת את עיניה וסרט חייה החל את מסעו היא נזכרת במלות החזן ביום הכיפורים בהיותה ילדה : "מי לחיים, ומי למוות, ... מי באש מי בסקילה", בית ספר יסודי, תיכון, אוניברסיטה, יסוד תנועה אנטי חרדית "הקץ לכפיה" וגיוס אוהדים ותומכים לביעור הדת במדינת ישראל... ועוד מעט אני הולכת למות, גנחה.

היא שאפה אוויר לריאותיה והתמזגה עם המשפטים הנוקבים שהשמיע ר' שמריה: "אחרי שקיבלנו עול מלכות שמים חובה עלינו לחזור בתשובה, ריבונו של עולם אני מתחרט על שבתות שחיללתי, על מזון לא כשר שאכלתי, שאכלתי ללא נטילת ידיים, ...הקב"ה שומע וסולח... אחיי, אהובי זה הרגע להתחרט על עבירות שבין אדם לחברו... בכמה אנשים פגענו במהלך חיינו, לא כיבדנו הורים כמו שצריך, פגענו בהם, העלבנו בזינו. לשון הרע שדיברנו על משפחות, עדות, מגורים שלמים, על שרדפנו אנשים בגלל אמונתם ותפישת עולמם, זה הזמן לבקש סליחה ולהתחרט ולקבל על עצמנו לא לחזור עוד לעולם".

סכין ננעצה בליבה, היהודי הזה פשוט חושף את מסע חייה בשיא עליבותו, "למה אני מזדהה דבריו? למה אני מרגישה שבוכותי את חיי על רדיפת אלה שמציגים את אלוהים ששכחתי, ריבונו של עולם, אני רוצה לחיות!! אני מוכנה לחזור בי..... אני מתנצלת, מצטערת על חטאי, סלח לי, מחל לי.... גם אני בת שלך!!" מלמלה.

ר' שמריה סיכם: "המנוע הימני בוער, ויש גם מנוע שמאלי אצל האדם זהו יצר רע, ויצר הטוב זה המנוע הימני. הקב"ה רומז לכולנו לתקן את עצמנו, להחזיר את המנוע הימני לפעילות, יתכן

פינת ההלכה

הלכות מים אמצעיים בסעודה

ששרפנו אותו באש התאוות והעבירות..." כעבור 45 דקות שנמשכו כסיוט של נצח, נחת המטוס בפאתי נמל תעופה קטן בעיירה אמריקנית זנוחה. אקלים של אמונה אפף את המטוס, על רקע סירנות האמבולנסים וניידות המשטרה הורדו כולם בזריזות מהמטוס. הטייס חיבק את ר' שמריה ממושכות ואמר: "תודה לך, בזכותך התרחש לכולנו נס". גם גברת א. חשה שעליה להודות לו: "אדוני, רציתי להגיד לך תודה שהכרת לי את אלוהים.... בזכותך למדתי להתפלל...." הוא חיך ואמר: "נו נו, ברוך השם שהצלחת לתקן את המנוע הימני שלך". היה זה שיעור אמונה מאלף ל-300 נשמות יהודיות שלא פסקו מלעשות חשבון נפש. (אלבום 79-קובי לוי)

א. יש מאכלים שאין לאכול אותם יחד כגון: חלב עם בשר (ש"ע יו"ד סי' פז ס"א), או בשר עם דגים (ש"ע יו"ד סי' קטז ס"ב) וכדו', אך בזה אחר זה מותר [בשר אחר חלב, בשר אחר דגים וכדו'] (ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב, יו"ד סי' קטז ס"ג) ולכן חז"ל קבעו גדרים בניקוי הפה והידיים במעבר ממאכל למאכל הנ"ל כדי שלא יגיע לערבוב האסור דרך הפה או הידיים (ש"ע יו"ד סי' קטז ס"ג, ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב, ש"ע אור"ח סי' קעג) .

חלב ובשר

ב. האוכל מאכלי חלב ולאחר מכן רוצה לאכול מיד מאכלי בשר (ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב) [כפי שמצוי בחג השבועות וכו'] חובה ליטול [לרחוץ] ידיו (ש"ע אור"ח סי' קעג ס"א) [יש הנהגות שונות לגבי המתנה בין חלב לבשר וכל אחד ומנהגו] .

הטעם: שלא תדבק הגבינה שבידיו לתבשיל של הבשר שאוכל אח"כ ויבוא לידי איסור בשר בחלב (כה"ח סופר סי' קעג ס"ק ח).

אך אם אין לו מים יכול לסמוך על עיון ובדיקה של ידיו אם יש עליהם גבינה ולנקותם אפילו בלילה (ענין ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב, ענין ילקו"י לרש"י יתחק יוסף יו"ד אור"ח ח"ג סי' פט ס"ו, הלכה ברורה לגר"י יוסף סי' קעג ס"א-ב, ילקו"י ברכות ח"ג עמ' קסא, ק. ילקו"י סי' קעג ס"א-ד).

כמו כן בנוסף לנטילת [לרחיצת] ידיים צריך גם לקנח פיו בפת או בפירות [היינו ללעוס שע"י הלעיסה אם היו פרוורים בין השיניים הם יוצאים] וידיה [=ישטוף] פיו במים (ש"ע יו"ד סי' פט ס"ס, ילקו"י ח"ג סי' קעג ס"א, הלכה ברורה סי' קעג ס"ו) או בשאר משקים (ילקו"י שס, הלכה ברורה).

ג. השוטה כוס חלב ורוצה אח"כ לאכול בשר אפילו בשר בהמה, אינו צריך ליטול [לרחוץ] ידיים ולא לקנח פיו בפת או פרי וכי"ב, אלא די בהדחת [שטיפת] הפה במים וכי"ב (ש"ע יו"ד לרש"י עובדיה יוסף ח"ג סי' נח, ילקו"י ח"ג עמ' קסא ס"א) .

ד. יש אומרים שהאוכל גבינה וכי"ב ע"י כף או מזלג באופן שאינו נוגע בה בידיו, אינו צריך לרחוץ ידיו ויש מחמירים. והמנהג להחמיר בזה והמקל בזה במקום צורך יש לו על מה לסמוך (ענין נשאלתי יוסף לרש"י יתחק יוסף ח"ג סי' קעג ס"ח, הלכה ברורה סי' קעג ס"ה) .

אבל קינוח פיו בפת או פירות והדחת [שטיפת] הפה במים וכדו' חייב כרגיל (ס).

דג ובשר

ה. האוכל דג ולאחר מכן רוצה לאכול מיד בשר או להיפך [כפי שמצוי בארוחות שבת] הרי:

לספרדים: חובה ליטול [לרחוץ] ידיים (ש"ע אור"ח סי' קעג ס"ב).

כמו כן בנוסף צריך לקנח פיו בפת או בפרי וידיה [=ישטוף] פיו במים וכי"ב (ש"ע יו"ד סי' קטז ס"ג, כה"ח אור"ח סי' קטז ס"ק ד).

הטעמים: משום שקשה ל"דבר אחר" אם אוכלים בשר עם דגים יחד (ש"ע אור"ח סס) היינו מחשש שיביא לצרעת (ש"ע יו"ד סי' קטז ס"ב) ויש בזה עוד חשש למחלות קשות ומשונות (הלכה ברורה סי' קעג ס"ח) וחמור סכנה מאיסור (ש"ע אור"ח סס) ולכן צריך לרחוץ הידיים והפה שלא יגיע לערבוב בשר ודג דרך השאריות שבידיו או בפיו (כה"ח יו"ד סי' קטז ס"ק כז)

כאן המקום להעיר ולעורר את הציבור הספרדי שמחויבים ליטול ידם ולקנח ולהדיח את הפה כמאות ולא ללמוד מאחינו האשכנזים שיש להם "הקלות" בדברים אלו, שכן אנו הספרדים מחויבים למר"ן ה"שולחן ערוך", רבי יוסף קארו זיע"א לכן בסעודות שבת או באירועים באולמות שאוכלים דג ואח"כ בשר יש להקפיד על זה ולא להתעצל, כוון שיש סכנה גדולה בזה כפי שכתב שולחן ערוך אף בזמן הזה .

לאשכנזים: אינם צריכים ליטול [לרחוץ] ידיים ולא להדיח [לשטוף] את הפה, מ"מ צריכים לאכול ולשתות משהו ביניהם שיהווה כעין קינוח והדחה (הגר"מ יו"ד סי' קטז ס"ג, משנ"ב סי' קעג ס"ק ד, הלכה